

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

ZESZYTY HISTORYCZNE

X

pod redakcją
Marka Cetwińskiego

Częstochowa 2009

Recenzent
Wojciech Iwańczak

Kolegium Redakcyjne „Zeszytów Historycznych”
przewodniczący – prof. dr hab. Marek Cetwiński
zastępca przewodniczącego – dr hab. prof. AJD Grzegorz Łukomski
członkowie:
prof. dr hab. Tadeusz Srogosz
prof. dr hab. Tadeusz Dubicki
dr hab. prof. AJD Dariusz Złotkowski
dr hab. prof. AJD Andrzej Stroynowski

Redaktor
Przemysław Lasota

Korekta
Dariusz Jaworski

Redaktor techniczny
Piotr Gospodarek

Projekt okładki
Andrzej Desperak

Na okładce herb z karty tytułowej „Mszału Paulinów” – kodeksu ufundowanego przez
króla Jana Olbrachta (w zbiorach Archiwum Jasnogórskiego)

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2009

ISBN 978-83-7455-132-8

ISSN 1898-4630

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (0-34) 378-43-29, faks (0-34) 378-43-19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

I. STAROŻYTNOŚĆ I ŚREDNIOWIECZE

Tomasz Ładoń	
Legiony rzymskie w Hiszpanii a kryzys Republiki w latach siedemdziesiątych I w. przed Chr.	7
Barbara Kowalska	
Biskup krakowski Paweł z Przemankowa a klasztor klarysek w Starym Sączu	29
Aleksander Swieżawski	
Małgorzata brandenburska – zapomniana królowa Polski	43
Jan Tęgowski	
W sprawie genezy unii Polski z Litwą. Projekt małżeństwa Jagiełły z córką Dymitra Dońskiego wielkiego księcia moskiewskiego – próba ustalenia daty	51
Katarzyna Chmielewska	
„Maćkowo” opata Macieja Heringa. Na marginesie <i>Kroniki opatów NMP na Piasku</i>	65
Idzi Panic	
Jadłospis mieszkańców małych miast na południu Górnego Śląska na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych	73
Bogdan Bobowski	
Testament w średniowiecznym prawie polskim	83

II. Z DZIEJÓW CZĘSTOCHOWY

Bartłomiej Szyndler	
Obrona Jasnej Góry przed Szwedami w świetle historiografii polskiej XX wieku	91
Marek Cetwiński	
<i>Nova Gigantomachia</i> . Przyczynek do barokowej wizji dziejów	101
Aleksander Kolańczuk	
Częstochowa jako ośrodek życia oświatowo-kulturalnego emigrantów ukraińskich w latach 1920–1939	109

Andrzej Szczypka	
Aparat bezpieczeństwa w powiecie częstochowskim w latach 1945–1956 – struktury i działalność	125
Jan Związek	
[rec.] W. Malko, <i>Życie muzyczne Częstochowy w latach 1918–1939</i> , Częstochowa 2008, ss. 428	155
III. Z DZIEJÓW NOWOŻYTNYCH	
Wiesław Wróbel	
Fundacje kościelne białostockiej linii rodu Wiesiołowskich w XVI i XVII wieku	165
Andrzej Stroynowski	
Ignacy Potocki – marszałek Rady Nieustającej 1778–1780	217
Maciej Trąbski	
Uzbrojenie i umundurowanie kawalerii narodowej wojska koronnego w latach 1775–1794	229
IV. Z HISTORII XIX–XX WIEKU	
Karolina Studnicka	
Siedziba ziemiańska rodziny Ostrowskich z Maluszyna	255
Marek Nita	
Dzieje Towarzystwa Górniczego Francusko-Rosyjskiego w Dąbrowie Górnicy do 1913 r.	275
Witold Marcoń	
Śląska chadecja wobec autonomii śląskiej	327
Beata Urbanowicz	
Harcerstwo polskie wobec wychowania państwowego 1929–1939	339
Roman Wyborski, Andrzej Dubicki	
Ruch legionowy, podmiot rumuńskiego państwa narodowego w XX wieku	345
Magdalena Szwed	
Z dziejów krakowskiego MONAR-u	371